

Spoljna politika u funkciji bezbednosti i odbrane SFRJ

Dr RANKO PETKOVIĆ

Funkcija spoljne politike Jugoslavije je da otklanja sve što bi moglo da šteti njenim vitalnim interesima i da stvara što povoljnije uslove u međunarodnim odnosima za njihovo ostvarivanje. U tom kontekstu, interesi bezbednosti i očuvanja suvereniteta i teritorijalnog integriteta, kao okvir i uslov za ostvarivanje svih vitalnih interesa Jugoslavije, bili su i ostaju na prvom mestu.

Na koji način je naša spoljna politika konkretno i neposredno u funkciji bezbednosti i odbrane Jugoslavije?

Svojim delovanjem u pokretu nesvrstanih i u radu Organizacije ujedinjenih nacija, Jugoslavija se aktivno zalaže i bori za stvaranje međunarodnih uslova u kojima će biti u najvećoj mogućoj meri zajamčena bezbednost svih zemalja, pa time i Jugoslavije. Pozicija i politika nesvrstanošti omogućile su Jugoslaviji da kao nezavisan činilac u svetskoj politici bude u prijateljskim odnosima sa svim velikim silama, što ima značajne reperkusije na njenu bezbednost. Dobri odnosi sa svim velikim silama deluju preventivno na hegemonističke aspiracije bilo koje od njih u odnosu na Jugoslaviju, i takvi odnosi su i značajan činilac njenog ugleda i uticaja u međunarodnim odnosima, što dodatno doprinosi jačanju njene bezbednosti. Takođe, nesvrstana spoljna politika Jugoslavije može u značajnoj meri da doprinese stvaranju, na međunarodnom planu, atmosfere i konstelacije za lakše rešavanje složenih unutrašnjih problema.

BIT SPOLJNE POLITIKE

1. Smisao i cilj spoljne politike svake države je da služi ostvarivanju njenih vitalnih nacionalnih interesa u međunarodnim odnosima. Svaka država egzistira kao jedinka naspram međunarodne zajednice u kojoj se u raznim sferama ukrštaju njeni interesi sa interesima drugih država. Ali, pošto međunarodna zajednica predstavlja složeni i višeslojni entitet, u čijim okvirima, sem država, deluju i različite internacionalne i transnacionalne organizacije, svaka država se u međunarodnim odnosima suočava i sa mnoštvom drugih subjekata i faktora koji u pozitivnom ili negativnom smislu mogu da utiču na njene nacionalne interese. Stoga se pred spoljnom politikom svake zemlje nalaze ne

samo veoma složeni i delikatni zadaci već i krupne obaveze i odgovornosti u ostvarivanju vitalnih nacionalnih interesa.

Utvrđivanje i sprovođenje spoljne politike sastavni je deo i izraz neotuđivih suverenih prava svake države. Ali, ponašanje i delovanje država ne zavisi isključivo od njihovog suverenog prava da same projektuju i ostvaruju svoje nacionalne interese u međunarodnoj zajednici, već je regulisano i ograničeno međunarodnim pravom i mnoštvom preuzetih bilateralnih i multilateralnih obaveza.

2. Ponašanje i delovanje država u međunarodnim odnosima, izraženo u spoljnoj politici, u osnovi zavisi od karaktera njihovog društvenog uređenja. Ali, iako interakcija između spoljne i unutrašnje politike nije i ne može biti sporna, u novijoj istoriji ima mnoštvo primera koji pokazuju da spoljna politika nije mehanički refleks unutrašnje politike, odnosno da unutrašnja politika ne određuje i ne predodređuje, po nekom automatizmu, spoljnu politiku. Ideološka bit pomenute formule je u velikoj meri dovedena u pitanje saznanjem da zemlje istog društvenog uređenja mogu da vode ne samo različitu već i potpuno suprotnu spoljnu politiku.

Na karakter i ciljeve spoljne politike, na metode i sredstva ostvarivanja nacionalnih interesa znatno, a ponekad presudno, utiču veličina teritorije, demografski potencijal i geografski položaj neke zemlje, u krajnjem njena vojna i ekonomska moć. Na osnovu toga se izvodi zaključak da, s jedne strane, postoje karakteristična obeležja spoljne politike velikih sila, a s druge strane, malih i srednjih zemalja. Iako se temelji na brojnim relevantnim istorijskim argumentima, ovaj zaključak je ipak prenaglašen, jer postoje nezanemarljive razlike u spoljnoj politici pojedinih velikih sila, kao i u spoljnoj politici pojedinih malih i srednjih zemalja. Isto tako, na položaj i ulogu pojedinih zemalja u međunarodnim odnosima utiču u manjoj ili većoj meri ličnosti i pokreti koji imaju sluha za istoriju.

Spoljna politika sa pozicija sile nalazi se u službi ekspanzionističkih i hegemonističkih ciljeva koji se ostvaruju zloupotrebom vojne i ekonomske moći: različitim vrstama pritiska, mešanjem u unutrašnje poslove drugih država, uspostavljanjem sfera interesa, agresijom.

Spoljna politika koja uvažava postulate savremenog međunarodnog poretka uzdržava se od primene bilo kojih vidova upotrebe sile, zalaže se za rešavanje spornih pitanja

putem pregovora, teži razvijanju prijateljskih odnosa i saradnje sa svim zemljama na bazi ravnopravnosti i uzajamnih interesa.

Ove opšte konstatacije o spoljnoj politici, koje su ovde naznačene samo u funkciji boljeg sagledavanja i elaboriranja osnovne teme, mogu biti donekle pojednostavljeno svedene na tezu da u suštini postoje dva tipa spoljne politike: spoljna politika koja nastupa sa pozicija sile i spoljna politika koja uvažava postulate postojećeg međunarodnog poretka.

3. Teško je taksativno nabrojati vitalne nacionalne interese koje formuliše, zastupa i ostvaruje spoljna politika svake zemlje. Spektr vitalnih nacionalnih interesa u uslovima sve veće međuzavisnosti sveta je izuzetno širok, a moglo bi se reći gotovo neograničen. Vitalni nacionalni interesi svake zemlje nesumnjivo postoje u sferi političkih i ekonomskih odnosa, u oblasti bezbednosti i odbrane, a sve više i u domenu naučno-tehnološkog razvoja i zaštite prirodne okoline.

Tendenciju širenja vitalnih nacionalnih interesa u međunarodnim odnosima pratila je možda još značajnija tendencija njihovog ukrštanja, preplitanja, sjedinjavanja. Postoji višestruka interakcija između vitalnih nacionalnih interesa u svim sferama, od političke do ekološke. Umesto nekadašnje sintagme da su u okviru vitalnih nacionalnih interesa od prioritnog značaja interesi bezbednosti i odbrane, sada bi mogla da bude prihvaćena sintagma da su interesi bezbednosti i odbrane rezultanta ostvarivanja čitavog spektra vitalnih nacionalnih interesa u političkoj, ekonomskoj, tehnološkoj, ekološkoj i drugim sferama.

4. Kako bismo u kontekstu ove teme definisali odbranu? Semantički, reč je o tome da se neko ili nešto brani i odbrani. Termin ili pojam odbrane je veoma širok, pa se može govoriti o odbrani moralnog i fizičkog integriteta ličnosti sve do odbrane nacionalnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta zemlje. Imajući to u vidu, odbrana se može definisati kao skup moralnih, političkih, ekonomskih, socioloških, vojnih činilaca koji služe očuvanju nacionalnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta zemlje. Među tim činionicima je i spoljna politika.

U kakvom su odnosu odbrana i bezbednost? Bezbednost je širi pojam od pojma odbrane. Bezbednost podrazumeva nepostojanje spoljnih ili unutrašnjih činilaca koji

ugrožavaju nacionalni suverenitet i teritorijalni integritet zemlje, kao i sposobnost zemlje da sačuva svoj nacionalni suverenitet i teritorijalni integritet od spoljnih i unutrašnjih činilaca koji je ugrožavaju. Mogu se razlikovati unutrašnja i spoljna bezbednost, kao i nacionalna i međunarodna bezbednost, ali između njih postoji višestruka dijalektička interakcija. U novije vreme, javljaju se pojmovi zajedničke, dovoljne, razumne, neofanzivne bezbednosti, ali se i svi oni mogu svesti na različite puteve i mehanizme stvaranja svetske, regionalne, nacionalne konstelacije u kojoj će biti očuvan nacionalni suverenitet i teritorijalni integritet zemlje.

NEKA OBELEŽJA SADAŠNJEG MEĐUNARODNOG POLOŽAJA SFRJ

O današnjem međunarodnom položaju Jugoslavije teško je prosuđivati sa stanovišta dveju oprečnih teza. Prve, da je njen međunarodni položaj još uvek dobar i stabilan i, druge, da je definitivno ugrožen po svim elementima. Ali, u isto vreme, ne bi bilo ispravno reći ni da je istina »negde na sredini«. Jer, u odnosu na vremena kada je imala izuzetno značajnu ulogu u svetskim poslovima, Jugoslavija danas mora da ulaže krajnje napore da bi sačuvala nekadašnji ugled i uticaj u međunarodnim odnosima. Zašto?

Prvo, reč je o teškoćama u njenom unutrašnjem razvoju. Za razliku od prethodnog istorijskog razdoblja u kome je služila kao uzor politički stabilne zemlje, danas se Jugoslavija sve češće pominje kao »bolesnik na Balkanu«. Bez potrebe i namere da navodimo sve elemente koji dovode do toga da se danas u svetu Jugoslavija sve više tretira kao zemlja zahvaćena elementima nestabilnosti, dovoljno je navesti manje ili veće suprotnosti u odnosima republika i pokrajina, neefikasnost i opadanje uloge SKJ, sve veći jaz između rukovodstva i zahteva i težnji radničke klase i naroda, narastanje suprotnosti između razvijenih i nerazvijenih delova Jugoslavije, situaciju na Kosovu i u okviru SR Srbije, sve očitije kontroverze o temeljnim vrednostima spoljne politike Jugoslavije itd.

Sliku stabilne Jugoslavije u očima svetske javnosti zamenjuje slika nestabilne Jugoslavije. Čak i u onim sredinama, u kojima prevladava mišljenje da je sadašnje stanje u

Jugoslaviji objektivna konsekvencija dosadašnjeg razvoja, smatra se da naročito zabrinjava sporost, pa i nesposobnost da teškoće budu prevaziđene, dok se za neke od njih misli da i ne mogu biti prevaziđene bez većih potresa.

Drugo, reč je o velikim ekonomskim teškoćama sa kojima se danas suočava Jugoslavija. U prethodnom istorijskom razdoblju, u sklopu određenih okolnosti, Jugoslavija se dosta uspešno ekonomski razvijala, pa je često služila i kao primer »prosperitetnog socijalizma«. Slika takve Jugoslavije pripada prošlosti i ona je sada u svetskim statistikama zemlja koja se na osnovu brojnih relevantnih ekonomskih pokazatelja nalazi na samom evropskom začelju. Naročito negativne propagandno-političke konotacije su izražene kada se govori o visini stope inflacije u Jugoslaviji i nesposobnosti jugoslovenskog društva da je savlada. Pri tome se ukazuje na neefikasnost sistema socijalističkog samoupravljanja, oscilacije između dirigovane privrede i slobodnog tržišta, nepostojanje ili nesprovođenje programa izlaska iz ekonomske krize, nisku produktivnost i zanemarljivu akumulativnost privrede, sve veću nezaposlenost itd. I u ovom slučaju poenta je više na nesposobnosti jugoslovenskog samoupravnog društva da izađe iz ekonomskih teškoća, nego na ekonomskim teškoćama koje ne mimoilaze i druge zemlje.

Treće, reč je o prekomernom dugovanju inostranstvu i nekim drugim pokazateljima jugoslovenskog položaja u međunarodnim ekonomskim odnosima koji mogu imati dugoročna nepovoljna dejstva na situaciju u Jugoslaviji i njen položaj u svetu. Ne upuštajući se u pogubne posledice do kojih može dovesti otplaćivanje dugova na unutrašnjem planu, usled presije na tokove privrednog razvoja i životni standard građana, zadržaćemo se samo na nekim njihovim sadašnjim ili potencijalnim reperkusijama na spoljnopolitičkom planu. Jugoslavija je ranije važila za zemlju koja je mogla da »popu kaže pop, a bobu bob«. Da li je ona sada u stanju da to učini? Smatra se da nije, odnosno da se sve više smanjuje njen prostor za samostalno odlučivanje i nezavisan politički stav. U najekstremnijem vidu, pojavljuju se teze da je Jugoslavija postala »zarobljenik Zapada«. Nije reč samo o uslovima koje diktira Međunarodni monetarni fond ili Pariski klub, već o tome da sudbina Jugoslavije sve više zavisi od toga da li će zapadne vlade i banke biti spremne da uvek iznova reprogramiraju njene dugove

i daju nove zajmove da bi ona mogla »preživeti«. To, svakako, znači da Jugoslavija mora sa puno obzira i takta da se odnosi prema interesima i ciljevima zapadnog sveta da bi mogla da uživa njegovu podršku i pomoć. Na taj način se principijelna politika u odnosu na jedan blokovski punkt moći zamenjuje političkim pragmatizmom, odnosno politikom nužde.

Istovremeno ističe se da Jugoslavija postaje sve ovisnija i od Istoka. Navodi se da najveći deo ekonomske razmene Jugoslavije sa svetom otpada na zemlje tzv. socijalističke zajednice, odnosno zemlje Varšavskog ugovora. Smatra se da to nije trenutna neuravnoteženost jugoslovenske ekonomske razmene, već tendencija dugoročnog karaktera. Jugoslavija uvozi modernu tehnologiju sa Zapada, ali svoje nekonkurentne proizvode teško može da izvozi na zapadna tržišta. Zbog toga se upravo tržišta istočnih zemalja pojavljuju kao tržišta od životnog značaja za Jugoslaviju. Istovremeno, Sovjetski Savez se pojavljuje i kao veliki snabdevač Jugoslavije važnom strategijskom sirovinom kao što je nafta. Na osnovu takvih i sličnih tvrdnji u pojedinim sredinama se pojavljuje teza da je Jugoslavija »zarobljenik Istoka«.

Iako postoji velika kontradiktornost u tvrdnji da Jugoslavija istovremeno, može biti zarobljenik Zapada i Istoka, činjenica je da su njoj na određen način ili do određene mere, u sadašnje vreme, »vezane ruke«, i prema Zapadu i prema Istoku.

Postoji, najzad, tvrdnja da je Jugoslavija i zarobljenik tzv. trećeg sveta. Ova se tvrdnja, svakako, ne može potkrepiti relevantnim ekonomskim pokazateljima, jer Jugoslavija sa zemljama u razvoju ostvaruje u proseku 14 – 16 odsto svoje ekonomske razmene, što znači da zvanično projektovanih 25 odsto godinama ostaje samo nedostižan cilj. Međutim, u ovom slučaju se misli na neke druge okolnosti. Smatra se da politički angažman Jugoslavije u tzv. trećem svetu, a to znači u krugu nesvrstanih zemalja, ne prati odgovarajući ekonomski angažman ili, bolje rečeno, ekonomska korist koja bi »opravdala« pridavanje takvog političkog značaja nesvrstanim zemljama. Isto tako, smatra se da su zemlje u razvoju dubiozan ekonomski partner Jugoslavije, jer već duguju Jugoslaviji najveći deo njenih potraživanja od blizu pet milijardi dolara, a i sve manje su u stanju da izmiruju svoje tekuće obaveze prema jugoslovenskim pred-

uzećima. To je slučaj i sa nekim petrolejskim zemljama koje su zbog različitih okolnosti dospele u insolventan položaj, a još uvek predstavljaju glavne ekonomske partnere Jugoslavije u zemljama u razvoju.

Četvrto, reč je o različitim vidovima političke i društvene krize u Jugoslaviji. Dovoljno je ukazati samo na to da je Jugoslavija u prošlosti, naročito u javnosti nesvrstanih zemalja, pa i nekih socijalističkih zemalja, bila oličenje unutrašnje političke stabilnosti. Smatralo se da je Jugoslavija ustanovljavanjem sistema socijalističkog samoupravljanja našla ne samo najbolji mogući put za spajanje socijalizma i demokratije već i za postizanje trajne unutrašnje stabilnosti. Ozbiljan zastoj u razvoju socijalističkog samoupravljanja ne samo da je izraz i svedočanstvo duboke političke i društvene krize u Jugoslaviji, nego se na mnogim stranama u svetu uzima kao argument neuspeha jugoslovenskog modela socijalističkog razvoja, koji je u pedesetim i šezdesetim godinama predstavljao inspiraciju i nadu za socijalistički pokret, pa i za druge društvene faktore u svetu. Isto tako, federativno ustrojstvo Jugoslavije, na bazi pune ravnopravnosti naroda i narodnosti, služilo je kao primer rešavanja nacionalnog pitanja i složenih odnosa u jednoj mnogonacionalnoj zajednici, dok danas manifestacije tzv. policentričnog etatizma sve više služe kao primer neprevaziđenog sindroma »balkanizacije«. Nacionalne surevnjivosti i isključivosti prate sve izraženiji antagonizmi između razvijenih i nerazvijenih republika i pokrajina u Jugoslaviji. To se uzima kao dokaz ne samo jačanja unutrašnje nestabilnosti ili jedan od mogućih elemenata dezintegracije Jugoslavije, već i kao pokazatelj da ona ne može da reši sopstvene probleme. Sve to prati kolebanje između planske i tržišne privrede, vodeće i rukovodeće uloge SKJ, neefikasnost u konstruisanju i sprovođenju jednog realnog programa prevazilaženja političke, društvene i ekonomske krize.

Peto, reč je o problemu Kosova. U prvo vreme događaji na Kosovu su služili kao ilustracija nesposobnosti Jugoslavije da reši neka otvorena pitanja u funkcionisanju svog federativnog sistema i u odnosima srpskog naroda i albanske narodnosti, kao i u odnosima sa susednom Albanijom. U nekim političkim krugovima u svetu događaji na Kosovu su služili za potkrepljivanje teze da Jugoslavija nije dosledna ni u odnosu na princip prava naroda na samoop-

redeljenje, ni u primeni principa koegzistencije u odnosu na svoje susede, iako je reč o dvema fundamentalnim premisama politike nesvrstanosti, čiji je Jugoslavija jedan od kreatora. Danas se ide korak dalje i tvrdi da Jugoslavija ne može da reši problem Kosova i da to može biti ne samo generator trajne unutrašnje nestabilnosti već i povod za sukobe u balkanskom prostoru. U pitanju je, svakako, preterivanje, ali se postepeno stvara dojam u evropskom, pa delimično i svetskom javnom mnjenju da nacionalno tle Jugoslavije predstavlja najranjiviju tačku bezbednosti i mira u Evropi.

Šesto, reč je o neadekvatnom predstavljanju i zastupanju Jugoslavije u svetu. Uglednog i autoritativnog šefa države, koji je Jugoslavija imala u ličnosti predsednika Tita, zamenio je kolektivni šef države u vidu Predsedništva SFRJ. Ne ulazeći u to koliko ustanova Predsedništva SFRJ, u konkretnoj jugoslovenskoj situaciji, izražava suštastvene potrebe i mogućnosti njenog federativnog uređenja, sasvim je izvesno da institucija jednogodišnjeg mandata predsednika Predsedništva SFRJ ne pogoduje afirmisanju niti jedne jugoslovenske ličnosti na svetskoj političkoj pozornici. Premda nije od presudnog značaja, ipak je ličnost šefa države izuzetno važna za predstavljanje i zastupanje nacionalnih interesa svake države.

Kad je reč o predstavljanju Jugoslavije u svetu često se navodi i to da je plejadu vrsnih diplomata zamenila grupa činovnika koji nisu u stanju da lucidno i kreativno obavljaju svoju delikatnu i, možda, sve delikatniju dužnost. Budući da je u partijskim debatama, pa i dokumentima, prihvaćena teza o postojanju tzv. negativne kadrovske selekcije, mora se prihvatiti da je ona neizbežna i u diplomatskoj službi. Međutim, pre naglašavanje subjektivnih razloga ne bi trebalo da potpuno potisne objektivne uzroke takvog stanja stvari. Pri tome, mora se imati u vidu i to da su poslednji ešeloni tzv. ratnog diplomatskog kadra otišli u penziju. Njihovo ljudsko i revolucionarno iskustvo ispoljeno i stečeno u diplomatskoj službi, neće moći brzo biti nadomešteno dolaskom novih kadrova.

Postoji dvojba i o tome da li su jugoslovenski diplomatski i drugi predstavnici još uvek samo izdanak škole koja je akcenat stavljala na klasičnu diplomatiju i politiku kao »veštinu mogućeg« ili se sve više kvalifikuju za meritorno zastupanje ekonomskih interesa Jugoslavije. Iako je

primetna tendencija sve veće okupiranosti diplomata u čitavom svetu ekonomskim poslovima značajnim za njihove zemlje, ovaj zahtev, koji se sve više upućuje na adresu naših diplomatskih predstavnika, posebice podstiče teška ekonomska situacija u kojoj se nalazi Jugoslavija. Pri tome može da dođe do izražaja jedna, ne nevažna, propratna pojava: nekada su naši diplomatski predstavnici bili zastupnici i tumači jedinstvene spoljne politike Jugoslavije, dok se danas mogu pojavljivati i u ulozi manje ili više isključivih zastupnika ekonomskih interesa »svojih« republika i pokrajina.

LAŽNE DILEME

U današnjim političkim rasprama i raspravama o spoljnoj politici nailazimo na mišljenje da bi naš međunarodni položaj, pa i unutrašnja situacija bili mnogo bolji da se Jugoslavija nije opredelila za politiku nesvrstanosti. Ponegde se ova teza podrobnije elaborira, pa se tvrdi da bi Jugoslavija, da se odmah posle rata opredelila za Zapad, znatno lakše i potpunije ostvarila svoje legitimne teritorijalne zahteve u prvim posleratnim godinama; da bi se bezbolnije i temeljitije oporavila od ratnih razaranja da je bila u prilici da prihvati Maršalovu pomoć; da bi danas bila na većem stupnju ekonomskog i tehnološkog razvoja.

Ova teza »lepo zvuči« u vreme kada se Zapad smatra sinonimom i simbolom ekonomskog i tehnološkog prosperiteta, a kada se naša zemlja gotovo bespomoćno rve sa velikom inflacijom, ogromnim dolarskim dugom i različitim vidovima duboke ekonomske i socijalne krize. Njenu »aktuelnost« posebno ističe okolnost da se danas u mnogim političkim i naučnim krugovima u nas smatra da Jugoslavija da bi rešila svoje sadašnje ekonomske probleme i da se u vremenu koje dolazi ne bi našla na margini ekonomskog i tehnološkog razvoja u svetu mora, htela ne htela, sve više da uključuje u integracione i druge procese u Zapadnoj Evropi.

Prema tome, ako danas sa velikim istorijskim zakašnjenjem mora, iz ekonomske nužde, da se »okreće prema Zapadu«, uostalom kao i druge socijalističke zemlje od Mađarske do Kine, zašto to nije učinila odmah posle rata; odnosno da je to tada učinila, danas se ne bi suočavala sa

problemima koji ozbiljno ugrožavaju njene nacionalne interese.

Iz ove teze nedvosmisleno proističe da je opredeljenje Jugoslavije za politiku nesvrstanosti predstavljalo istorijski promašaj. Samim tim i sve što je postignuto u domenu spoljne politike na planu nesvrstanosti u posleratnom razdoblju gubi u značaju pred saznanjem da je Jugoslavija mogla mnogo više »dobiti« i »imati« da se odmah posle rata priključila Zapadu.

Neistorijski i nedijalektički, a to znači i nenaučni karakter ove teze dolazi do punog izražaja u suočavanju sa neizbežnim pitanjem: da li je u okviru političkih prilika u Jugoslaviji, u Evropi i svetu posle završetka drugog svetskog rata objektivno postojala mogućnost priključivanja Jugoslavije zapadnom bloku.

Uspešno okončanje narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije stvorilo je pretpostavke i za uspostavljanje nezavisnog položaja nove Jugoslavije u međunarodnim odnosima. Iako je Jugoslavija, u skladu s tim, bila upućena na ravnopravnu saradnju sa svim velikim silama, bez svoje volje ili interesa našla se na udaru velikih zapadnih sila koje su iz ideoloških i političkih razloga pružale podršku poraženim nosiocima predratnog monarhističkog poretka, na unutrašnjem planu, a već u okviru blokovskog deljenja sveta bile odlučno protiv vitalnih nacionalnih interesa Jugoslavije u tzv. tršćanskom i austrijskom pitanju. S druge strane, Jugoslavija je bila mnogostruko povezana sa istočnoevropskim zemljama, kao zemljama koje su takođe krenule putem socijalističkog razvoja, a posebno sa Sovjetskim Savezom, koji je dao najveći doprinos pobjedi nad silama Osovine.

Prema tome, u istorijskim i političkim prilikama koje su vladale posle završetka drugog svetskog rata Jugoslavija objektivno nije mogla biti u sferi interesa zapadnog bloka, a još manje sastavni deo tog bloka. Drugim rečima, da su u Jugoslaviji pobedile snage restauracije starog poretka i, takođe, da sovjetska armija nije odigrala onu ulogu koju je odigrala u slamanju fašističke agresije, posebno u ovom delu Evrope, tek tada bi se realno moglo postaviti pitanje mogućnosti jugoslovenskog pristupanja zapadnom bloku na završetku drugog svetskog rata. Ali, niti bi to bila *ova* Jugoslavija, niti bi to bila *ova* Evropa. Otuda sva ap-

surdnost teze da se Jugoslavija »da je bila pametnija« mogla naći na strani Zapada!

Istina, kada smo se već upustili u razmatranje nenaučnih spekulacija i neistorijskih pretpostavki, Jugoslavija je nakon suprotstavljanja Staljinu i Kominformu 1948. mogla »preći na Zapad«, koji bi je, sasvim sigurno, dočekaao raširenih ruku, zbog toga da bi u kontekstu hladnog rata i blokofske podele proširio svoju sferu uticaja. Ali, ova teorijska pretpostavka – da je Jugoslavija tada mogla preći na Zapad, suočava se ne samo sa pitanjem šta je više bilo u skladu sa vitalnim nacionalnim interesima Jugoslavije – da situaciju u kojoj se našla iskoristi za projektovanje svoje nezavisne i nesvrstane politike ili za uključivanje u blokovsku podelu i hladni rat, već i sa time da li je takva opcija realno moguća i izvodljiva, imajući u vidu izgradnju socijalističkih društvenih odnosa i revolucionarno stanje duhova u novoj Jugoslaviji.

Prema tome, istorija je verifikovala da je Jugoslavija, kojoj je u skladu sa njenim društvenim uređenjem i u njenom geopolitičkom prostoru bilo »predodređeno« da bude u istočnom bloku, svojim suprotstavljanjem Staljinu i Kominformu izvojevala optimalnu međunarodnu poziciju: nezavisnu i nesvrstanu poziciju, zahvaljujući kojoj je postala ugledan i uticajan akter u svetskim poslovima.

DELOTVORNOST NESVRSTANOSTI

Na koji način je naša spoljna politika konkretno i neposredno u funkciji bezbednosti i odbrane Jugoslavije?

1. Svojim delovanjem na platformi nesvrstanosti Jugoslavija se aktivno zalaže i bori za korenito menjanje sadašnjeg sistema međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa iz koga proističu različite opasnosti za svetski mir i nacionalnu bezbednost mnogih zemalja, posebno malih i srednjih država, među kojima je i Jugoslavija. Svojim aktivnostima na planu nesvrstanosti naša spoljna politika daje krupan doprinos stvaranju međunarodnih uslova u kojima će biti u najvećoj mogućoj meri zajamčena bezbednost Jugoslavije.

2. Zahvaljujući članstvu u pokretu nesvrstanih, ugledu i uticaju koji ima u krugu stotinak nesvrstanih zemalja, Jugoslavija nije »sama« na Balkanu, na evropskoj periferiji,

koja je tokom 20. veka u više navrata bila izložena agresiji velikih evropskih i svetskih sila. Iako pokret nesvrstanih ne raspolaže svojim internim sistemom bezbednosti i premda nesvrstane zemlje nisu dužne da u bilo kome vidu priteknu u pomoć nesvrstanoj zemlji koja je žrtva agresije, okolnost da su sve one članice jednog širokog i uticajnog međunarodnog pokreta (koji, po pravilu, preduzima najširu međunarodnu političku akciju radi odbrane svake nesvrstane zemlje čiji su nacionalni suverenitet i teritorijalni integritet ugroženi od napada spolja) deluje preventivno na očuvanje i jačanje njihove bezbednosti, pa u tom okviru i bezbednosti Jugoslavije.

3. Nesvrstana pozicija i politika omogućavaju Jugoslaviji da maksimalno doprinosi radu Organizacije ujedinjenih nacija, kao čuvara mira i bezbednosti u svetu. Iako sistem kolektivne bezbednosti nije ispunio predviđena očekivanja, Ujedinjene nacije su se pokazale kao nezamenljiv instrument mira i međunarodne saradnje. Širenjem svojih aktivnosti u različitim domenima, posebno ekonomskom, socijalnom i humanitarnom, Ujedinjene nacije deluju na iskorenjivanju uzroka rata, što je od izuzetnog značaja za bezbednost svih zemalja, pa i Jugoslavije. Istovremeno, Ujedinjene nacije raspolažu i političkim autoritetom i organizacionim mehanizmom za osudu nosioca agresije i pružanje moralne, političke, a u pojedinim slučajevima i materijalne pomoći žrtvama agresije. Na taj način Ujedinjene nacije preventivno i supstancijalno doprinose međunarodnoj bezbednosti i bezbednosti zemalja-članica. Ugled i uticaj koji Jugoslavija ima u Ujedinjenim nacijama od ogromnog je značaja u zbiru faktora koji doprinose očuvanju i jačanju njene bezbednosti.

4. Malo je zemalja u svetu koje, kao Jugoslavija, imaju dobre odnose sa svim velikim silama. U savremenim međunarodnim odnosima preovlađuje suprotan primer: održavanje dobrih odnosa sa jednom velikom silom po pravilu je dovodilo do loših odnosa sa drugom velikom silom. Do ove opasne asimetrije je dolazilo gotovo po automatizmu u okviru blokovske podele sveta i ideološkog, političkog i ekonomskog vezivanja za pojedine svetske sile. Pozicija i politika nesvrstanosti omogućile su Jugoslaviji da kao nezavisan činilac u svetskoj politici bude u prijateljskim odnosima sa svim velikim silama. To ima značajne reperkusije na njenu nacionalnu bezbednost. *Prvo*, nijedna velika

sila nema stvarnih razloga i neposrednih povoda da ugrožava nacionalni suverenitet i teritorijalni integritet Jugoslavije. Štaviše, nezavisna i nesvrstana politika Jugoslavije je u osnovi zainteresovanosti velikih sila za očuvanje takvog njenog nezavisnog i nesvrstanog položaja. *Drugo*, dobri odnosi Jugoslavije sa svim velikim silama deluju preventivno na hegemonističke aspiracije bilo koje od njih u odnosu na Jugoslaviju. Štaviše, u slučaju ugrožavanja nacionalnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Jugoslavije od bilo koje velike sile one druge bi se mogle naći u ulozi zemalja koje daju podršku i pružaju pomoć Jugoslaviji. *Treće*, dobri odnosi Jugoslavije sa svim velikim silama značajan su činilac njenog ugleda i uticaja u međunarodnim odnosima, što sa svoje strane dodatno doprinosi jačanju njene nacionalne bezbednosti. Ta okolnost je nedavno u velikoj meri uticala da nesvrstane zemlje povere Jugoslaviji da bude domaćin Devete konferencije šefova država ili vlada nesvrstanih zemalja. *Četrto*, velike svetske sile su nosioci ekonomske i tehnološke moći pa nesmetano i svestrano razvijanje saradnje sa njima po mnogim linijama utiče na jačanje bezbednosti Jugoslavije.

5. Egzistencijalni interesi Jugoslavije, pa i oni koji se tiču njene bezbednosti, ostvaruju se u balkanskom, mediteranskom i širem evropskom prostoru. Bez svog nesvrstanog zaleđa, Jugoslavija bi bila u inferiornom političkom, pa i bezbednosnom položaju u odnosu na gotovo sve svoje susede koji su učlanjeni u vojne saveze velikih sila. Zahvaljujući politici nesvrstanosti i ulozi u svetskim poslovima, Jugoslavija ima značajna politička i bezbedonosna preimućstva u odnosu na sve njih, uključene u konfrontaciju velikih sila i hijerarhiju koja ih na ovaj ili onaj način dovodi u zavisnost od interesa i pogleda sila iz iste ideološke porodice. U tom pogledu nesvrstana politika ne zatvara, već otvara puteve u Evropu.

PRIZNANJA I OHRABRENJA

Na slabljenje međunarodnog položaja Jugoslavije u toku poslednje decenije nisu uticali defekti u njenoj spoljnopoličkoj orijentaciji, niti promašaji u njenoj diplomatskoj akciji, već u prvom redu krupni poremećaji do kojih je došlo u njenom unutrašnjem razvoju. Iako je s obzirom

na interakciju između spoljne i unutrašnje politike teško govoriti o »podvizima« na međunarodnom i »porazima« na unutrašnjem planu, svedoci smo zbivanja koja pokazuju da je Jugoslavija u danima teške političke, ekonomske i socijalne krize dobijala priznanja na međunarodnom planu koja pokazuju da spoljna politika može u značajnoj meri da doprinese stvaranju atmosfere i konstelacije i za lakše rešavanje složenih unutrašnjih problema.

Navešćemo tri primera od kojih svaki na svoj način ističe značaj nesvrstane pozicije i politike Jugoslavije.

(1) Poseta Gorbačova Jugoslaviji 1988. godine nije spadala u red rutinskih poseta na najvišem nivou, već se, po mnogo čemu, direktno nadovezala na istorijsku posetu Hruščova 1955, koja je utemeljila načela ravnopravne i prijateljske saradnje Jugoslavije i SSSR. U novoj jugoslovensko-sovjetskoj deklaraciji, prihvaćenoj za vreme boravka Gorbačova u Jugoslaviji, ne samo da su reinterpretirana načela Beogradske deklaracije 1955, već su postavljene čvrste osnove razvoju jugoslovensko-sovjetskih odnosa u vremenima koja dolaze. Posebno je značajno da sovjetska strana u potpunosti deli jugoslovenska shvatanja o nesvrstanoj i socijalizmu kao svetskom procesu. Poseta Gorbačova Jugoslaviji nije nosila obeležja poseta lidera jedne supersile »bolesniku na Balkanu«, već zemlji koja je anticipirala postulate koje danas gotovo sve socijalističke zemlje, pa i Sovjetski Savez, prihvataju u svom pogledu na svet i u unutrašnjem razvoju.

(2) Poznato je da mnoge multilateralne inicijative na Balkanu, uprkos značaju koji bi mogle imati za jačanje bezbednosti i saradnje u ovom geopolitičkom prostoru, nisu sprovedene u život, premda se već godinama razgovara i pregovara o njima. Reč je o takvim inicijativama, kao što je stvaranje zone bez nuklearnog i hemijskog oružja na Balkanu i održavanje balkanskog sastanka na vrhu. Za razliku od tih inicijativa, jugoslovenski predlog za održavanje konferencije ministara inostranih poslova balkanskih zemalja bio je prihvaćen i ostvaren u najkraćem roku. Razlog nije samo u tome što je jugoslovenski predlog bio fleksibilan i maštovit, već pre svega u tome što se Jugoslavija, zahvaljujući svojoj nesvrstanoj poziciji, mogla izdići iznad onih blokovskih interesa i barijera koje u osnovi otežavaju sprovođenje u život drugih multilateralnih inicijativa na Balkanu. U ovom slučaju, delotvornost nesvrstane spoljne

politike došla je do punog izražaja, uprkos mnogim otvorenim pitanjima na Balkanu, pa i u odnosima Jugoslavije sa pojedinim susedima.

(3) Najnoviji i najilustrativniji primer ugleda i uticaja jugoslovenske spoljne politike jeste jednoglasna odluka Ministarske konferencije nesvrstanih zemalja u Nikoziji da Jugoslavija bude domaćin Devete konferencije na vrhu, pa time i predsedavajući pokreta nesvrstanih u narednom trogodišnjem periodu. Kako se moglo dogoditi da nesvrstane zemlje ne budu u stanju da se slože oko zvaničnih kandidata za tu ne samo počasnu već i značajnu političku dužnost, a da istovremeno brzo i lako odluče da je povere Jugoslaviji, koja nije bila ni zvanični ni stvarni kandidat? Odlučilo je duboko uverenje svih nesvrstanih zemalja da će Jugoslavija moći najefikasnije da vodi pokret u vreme sme ne dveju istorijskih epoha i menjanja čitave skale prioriteta na svetskoj sceni. Otkuda takvo priznanje Jugoslaviji u vreme kada se ona suočava sa mnoštvom teških unutrašnjih problema koje gotovo nije u stanju da reši? Delimično je reč o velikom političkom kapitalu koji Jugoslavija ima u pokretu, zahvaljujući njenom izuzetnom doprinosu njegovom celokupnom dosadašnjem razvoju. Ali, reč je i o uverenju nesvrstanih zemalja da će Jugoslavija zahvaljujući jasnim predodžbama o potrebi osavremenjivanja i revitalizacije pokreta znati i umeti da ga usmerava u pravcu što efikasnijeg ostvarivanja njegove istorijske misije. Od ne manjeg značaja je uverenje da će Jugoslavija zahvaljujući svom veoma razvijenom i iskusnom diplomatskom aparatu biti u stanju da dobro »opslužuje« pokret u svim njegovim razgranatim međunarodnim aktivnostima. I, najzad, okolnost da ima dobre odnose sa svim velikim silama i da nije u konfliktu ni sa jednom drugom nesvrstanom zemljom omogućiće Jugoslaviji da u ulozi predsedavajućeg pokreta stvara i otvara prostore za njegovo što efikasnije delovanje.

Zbog toga je odluka Ministarske konferencije u Nikoziji izuzetno značajna za jačanje međunarodnog položaja i uloge Jugoslavije u svetskim poslovima.

Ne navodimo ova tri primera samo zato da bismo pokazali da spoljna politika može da beleži autonomne pozitivne poene u vreme kada u unutrašnjoj politici ima velikih problema, već zbog toga što bi suprotni primeri bili ozbiljan signal postojanja različitih neposrednih opasnosti za

bezbednost Jugoslavije. U vremenu kada se neka zemlja nalazi u stanju ozbiljne političke, ekonomske i društvene krize, kao što je to sada slučaj sa našom zemljom, po pravilu se navlače tmurni oblaci i na njenom međunarodnom horizontu: otvaraju se prostori za različite vidove mešanja spolja, pritiske, diktate, pa i oružane intervencije.

GLAVNI PRAVCI AKCIJE

Sa pragmatične, ali i realne tačke gledišta funkcija spoljne politike je da *otklanja* sve što bi moglo da šteti vitalnim nacionalnim interesima i da *stvara* što povoljnije uslove u međunarodnim odnosima za njihovo ostvarenje. U tom sklopu, interesi bezbednosti, očuvanja nacionalnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta, kao okvir i osnov za ostvarivanje svih vitalnih nacionalnih interesa bili su i ostali na prvom mestu.

U savremenim međunarodnim uslovima naša spoljna politika u funkciji otklanjanja svega što bi moglo da šteti vitalnim interesima Jugoslavije, ali ujedno i u funkciji stvaranja uslova za njihovo ostvarivanje, suočava se sa neophodnošću da posebno strpljivo i promišljeno deluje u sledećim pravcima:

prvo, ona mora dosledno, principijelno, ali i fleksibilno da se angažuje u razvijanju odnosa sa svim susednim zemljama, ne zaboravljajući da su neki od njih ili većina njih u toku 20. veka u dva ili više navrata učestvovali u agresiji ili vršenju pritiska na Jugoslaviju, ali i ne zanemarujući okolnost od fundamentalnog značaja da razvijanje saradnje sa svakim od njih i svima njima predstavlja dugoročnu i temeljnu odrednicu bezbednosti Jugoslavije.

S obzirom na to da je u poretku Ujedinjenih nacija garantovana politička nezavisnost i teritorijalni integritet svih zemalja, a u Završnom aktu iz Helsinkija nepovredivost postojećih granica, jedino otvoreno pitanje u odnosima Jugoslavije sa nekim od suseda je pitanje priznanja i zaštite prava njenih sunarodnika u tim zemljama. Iz istorijskog iskustva se zna da su pokušaji rešavanja pitanja manjina putem sile i pritiska uvek vodili nesporazumima, pa i oružanim sukobima. U savremenom međunarodnom poretku, u kome je poštovanje prava etničkih kolektiviteta pravna obaveza i civilizacijski imperativ, stvoreni su uslovi

za rešavanje spornih pitanja iz tog domena političkim sredstvima i mirnim putem.

Iako se tzv. formula iz Karađorđeva, koja polazi od toga da će se razvijanjem dobrosusedskih odnosa i u okviru demokratskog razvoja u susednim zemljama stvarati uslovi i za priznanje i poboljšanje položaja naših manjina, u pojedinim slučajevima nije pokazala naročito plodotvornom, ona nema alternative. Svaki drugi pristup pitanju naših manjina u susednim zemljama dovodio je i dovodio bi do zategnutosti u međusobnim odnosima i do ozbiljnog pogoršavanja situacije u našem geopolitičkom prostoru. Ali, pri tome, takođe treba imati u vidu da tzv. formula iz Karađorđeva ne podrazumeva ni smanjivanje interesa za položaj naših manjina u susednim zemljama. Energično, a u nekim slučajevima još energičnije zalaganje za očuvanje njihovog nacionalnog identiteta legitimno je pravo i vitalni nacionalni interes Jugoslavije;

drugo, u vreme kada ekonomski i tehnološki razvoj postaje bitna komponenta stabilnosti, pa time i bezbednosti svakog društva naša spoljna politika mora da širi prostore i mogućnosti bržeg i neposrednijeg uključivanja Jugoslavije u savremene ekonomske, tehnološke i integracione tokove u Evropi, prostoru čiji smo nerazlučivi deo. Nekadašnje hladnoratovske formule, koje su Jugoslaviju objektivno stavljale u položaj ekvidistance prema zapadnoj i istočnoj Evropi, čija se istorijska opravdanost post festum ne može dovoditi u pitanje, iscrpile su svoje istorijske potencije. Danas se Jugoslavija i sve druge zemlje, bez obzira na društveni sistem, sve više okreću središtima ekonomskog i tehnološkog razvoja na Zapadu. U uslovima prevazilaženja hladnoratovskih shema, one time ne dovode u pitanje ni svoj društveni identitet, ni svoj nacionalni suverenitet, već nastoje da ne budu gurnute na marginu ekonomskog i tehnološkog razvoja, što bi bilo pogubno za njihove vitalne nacionalne interese, pa time i za njihovu bezbednost.

Istovremeno, najšire uključivanje u ekonomske, tehnološke i integracione tokove u Evropi ne bi trebalo da znači da Jugoslavija napušta svoju globalnu ulogu ni na političkom, ni na ekonomskom planu. Iako glavninu svojih ekonomskih interesa Jugoslavija ostvaruje u evropskom prostoru, bilo bi neoprostivo zanemariti mogućnosti koje ima u drugim razvijenim delovima sveta, pa i u krugu nes-

vrstanih zemalja i zemalja u razvoju. Trezveno sagledavanje nacionalnih interesa Jugoslavije u međunarodnim ekonomskim odnosima i svetskoj privredi ne dozvoljava ekstremne solucije;

treće, izuzetan značaj imaju spoljnopolitičke aktivnosti usmerene na stvaranje političke konstelacije u svetu i u odnosima sa glavnim ekonomskim partnerima koja može da pogoduje radikalnijem i bezbolnijem rešavanju problema jugoslovenskih spoljnih dugova. Ne treba posebno dokazivati da dvadesetak milijardi dolara duga razarajuće deluje na ekonomske prilike u Jugoslaviji i objektivno umanjuje stepen njene samostalnosti i samosvojnosti u odnosu na spoljne faktore od kojih zavisi stalno repogramiranje njenih dugova. Kao dužnik, hteli ne hteli, Jugoslavija je u velikoj meri zarobljenik svojih poverilaca, situiranih pretežno ili isključivo na Zapadu.

Iako je razduživanje Jugoslavije u osnovi pitanje sposobnosti njene privrede da stvara ekstra dohodak za vraćanje kamata i glavnice zajmova koji su u svoje vreme uzimani šakom i kapom i mahom korišćeni u neproduktivne svrhe, spoljna politika Jugoslavije može pomoću pokreta nesvrstanih, Ujedinjenih nacija, a posebno UNCTADA i grupe 77 zemalja u razvoju da se s drugim zemljama-dužnicima, zajednički i solidarno, bori za snošljivije i prihvatljivije uslove vraćanja dugova i kompleksno rešavanje dužničke krize. Istovremeno, spoljna politika Jugoslavije može u bilateralnim odnosima sa poveriocima, zemljama i bankama, da usmerava proces i olakšava teret razduživanja Jugoslavije.

Ne zbog političke simetrije, neophodno je spoljnopolitičkim sredstvima uticati i na stvaranje pogodnije konstelacije za rešavanje otvorenih pitanja u odnosima sa zemljama sa kojima se pretežno posluje na bazi kliringa. To su uglavnom socijalističke zemlje, a pre svega Sovjetski Savez. Suficit koji Jugoslavija ima u poslovanju sa njima destabilizirajuće deluje na jugoslovensku privrednu situaciju. Zbog apsorpcione moći i atraktivnosti tržišta socijalističkih zemalja za jugoslovenske izvoznike, izlaz nije u smanjivanju izvoza, već u traženju rešenja koja će sprečiti da reprodukcioni materijali nabavljeni na konvertibilnom ne završe svoj proizvodni ciklus na klirinškom tržištu. Svojevrsan je paradoks da su Jugoslaviji »vezane ruke« ne samo u ekonomskim odnosima sa zemljama sa kojima ima defi-

cit, jer ne može bez uvoza moderne tehnologije, pretežno sa Zapada, već i u odnosima sa zemljama sa kojima ima suficit, jer ne može bez izvoza na ta tržišta, pretežno na Istoku!

Spoljna politika Jugoslavije mora neprekidno da pronalazi put kroz te Scile i Haribde, jer se sloboda i nezavisnost u vreme nacionalnooslobodilačke revolucije sticala prvenstveno oružjem, a sada u vreme naučno-tehnološke revolucije može da bude ugrožena gubljenjem ekonomske samostalnosti;

četvrto, spoljna politika Jugoslavije mora da »vadi kes-tenje iz vatre« zbog nepovoljnih odjeka na koje u inostranstvu nailazi sadašnja situacija u zemlji. Svetska javnost je stekla dojam da se Jugoslavija nalazi na rubu raspadanja. Iako su velike sile i posebno evropske zemlje, u sadašnjoj eri sporazumevanja i ekonomskog i tehnološkog takmičenja, zainteresovane da ne dođe do većih lomova u Jugoslaviji i njenom geopolitičkom prostoru, dramatizovanje ionako ozbiljne i teške situacije u Jugoslaviji je, po prirodi stvari, oživelo različite strategijske varijante njihovog ponašanja i delovanja u slučaju »libanizacije« ili »balkanizacije« Jugoslavije.

Premda sređivanje stanja u Jugoslaviji zavisi prvenstveno ili isključivo od unutrašnjih faktora, posebno SKJ, od spoljne politike se traži i očekuje da uveri glavne partnere, pa i svetsku javnost, da Jugoslavija ima dovoljno snaga i mogućnosti da prevaziđe sadašnje velike teškoće i izazove sa kojima se suočava.

To bi bili neki od glavnih pravaca delovanja naše spoljne politike u savremenim uslovima u funkciji jačanja bezbednosti Jugoslavije. U tom smislu mogli bismo tretirati spoljnu politiku kao svojevrsni mirnodopski prvi ešelon u odbrani slobode i nezavisnosti Jugoslavije.

SUMMARY

FOREIGN POLICY IN FUNCTION OF SECURITY AND DEFENCE OF S.F.R.Y

The function of foreign policy of Yugoslavia is to eliminate or deflect everything that could jeopardize her vital interests, and to create as favourable as possible conditions in international relations for their realization. In this context, foremost and in the first place remain the interests of security and preservation of sovereignty and national integrity, as the framework and precondition for the realization of all vital interests of Yugoslavia.

Further on the author reviews the manner in which her foreign policy concretely makes a function of security and defence of Yugoslavia. By her activities in the Movement of the Nonaligned and in the UN Yugoslavia actively advocates and struggles for creation of such international conditions in which security would be guaranteed in a highest possible degree to all contries, and thus to Yugoslavia too. Her position and policy of nonalignment made possible to Yugoslavia to be, as an idependent factor in the world politics, in friendly relations with each of the great powers, which fact makes significant impact on her security. Her good realtions with each of them prevent hegemonistic aspirations of any of them against Yugoslavia and such relations make also a significant factor of her repute and influence in international relations, which additionally contributes to the strengthening of her security. Moreover, the nonaligned foreign policy of Yugoslavia can substantially contribute to the creation on the international scene an atmosphere and constellation that can alleviate the solution of complex internal problems.

R É S U M É

LA POLITIQUE EXTERIEURE EN FONCTION DA LA SECURITE ET DE LA DEFENSE DE LA RSFY

La politique extérieure de la Yougoslavie a pour fonction d'éliminer tout ce qui pourrait porter atteinte aux intérêts vitaux du pays et de créer les conditions toujours plus propices à la réalisation de ces derniers dans les relations internationales. Dans ce contexte, la sécurité et la sauvegarde de la souveraineté et de l'intégrité territoriale, qui sont le cadre et la condition de la relation de tous les intérêts vitaux de la Yougoslavie, ont été et demeurent primordiales.

De quelle façon notre politique extérieure est-elle concrètement et directement en fonction de la sécurité et de la défense de la Yougoslavie?

Par ses activités au sein du mouvement des non-alignés et par sa participation aux travaux de l'ONU, la Yougoslavie s'engage activement et lutte pour la création des conditions internationales dans lesquelles sera garantie, dans une très large mesure, la sécurité de tous les pays, et partant celle de la Yougoslavie. La position et la politique de non-alignement ont permis à la Yougoslavie d'être en tant que facteur indépendant de la politique internationale en relation d'amitié avec toutes les grandes puissances, ce qui se répercute considérablement sur sa propre sécurité. Les bons rapports avec toutes les grandes puissances ont une action préventives sur des aspirations hégémonistes que n'importe quelle d'entre elles pourrait avoir à l'égard de la Yougoslavie, et sont un important facteur de la réputation et de l'influence que notre pays a dans relations internationales, ce qui de façon complémentaire contribue à consolider sa sécurité. De même, la politique de non-alignement à matière de politique extérieure de la Yougoslavie peut contribuer considérablement à créer au plan international une atmosphère et une constellation propres à faciliter le règlement des problèmes intérieurs complexes.

РЕЗЮМЕ

ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА В ФУНКЦИИ БЕЗОПАСНОСТИ И ОБОРОНЫ
СФРЮ

Функция внешней политики Югославии – устранять все, что могло бы нанести ущерб ее существенным интересам, и создавать такие условия в международных отношений, которые должны максимально способствовать их реализации. В этом контексте интересы безопасности и сохранения суверенитета и территориальной целостности, как рамки и условие осуществления всех существенных интересов Югославии, были и остаются на первом месте.

Каким способом наша внешняя политика конкретно и непосредственно осуществляет функцию безопасности и обороны Югославии?

Своей деятельностью в рамках движения неприсоединения и Организации Объединенных Наций Югославия активно борется за создание таких международных условий, в которых в высшей степени будет гарантироваться безопасность всех стран, в частности и Югославии. Позиция и политика неприсоединения предоставили возможность Югославии, чтобы она, как независимый фактор в мировой политике, находилась в дружеских отношениях со всеми великими державами, что имеет важное значение для ее безопасности. Хорошие отношения со всеми великими державами превентивно влияют на гегемонистские стремления любой из них в отношении Югославии, а такие отношения являются и значительным фактором ее авторитета и влияния в международных отношениях, что представляет собой добавочный вклад в укрепление ее безопасности. Неприсоединившаяся внешняя политика Югославии может также в значительной мере способствовать созданию в международном плане атмосферы и условий для более простого решения сложных внутренних проблем.